

Veel militaire belangstelling op de publieke tribune

© M. Sablerolle – Gouda

evenaren; soms lukt het u wat beter dan mij, maar meestal lukt het mij beter dan u. Dat is het enige en dat is ook de rolverdeling die wij in de Kamer hebben.

De inhoudelijke mededeling is deze. Het doel is duidelijk, namelijk dat de investeringen zeker moeten worden gesteld om de kwaliteit te handhaven. Als de heer Vendrik zegt – dat is ook een beetje de reden waarom ik reageer zoals ik reageer – dat de minister niet actief bezig is en dergelijke, dan gaat het precies om de ontkrachting van datgene dat de heer Vendrik zegt. Ik ben bezig geweest om indicatoren te ontwikkelen om de kwaliteit tot stand te brengen. Dat is het element waar het om gaat en daar is de Kamer mee gediend. Uiteraard zal ik de Kamer daarover informeren. De beleidsregels zijn er en de motie van de heren Atsma en Blok is er om een krachtige ondersteuning te geven aan dit soort van beleid, want wij gaan naar een periode van een krachtige markt en een krachtige overheid.

De algemene beraadslaging wordt gesloten.

De **voorzitter**: Ik stel voor, volgende week dinsdag over het wetsvoorstel en de ingediende moties te stemmen.

Daartoe wordt besloten.

De vergadering wordt van 13.37 uur tot 14.30 uur geschorst.

Voorzitter: Weisglas

De **voorzitter**: Ik moet zeggen dat de publieke tribune er indrukwekkend uitziet, indrukwekkender dan anders. U mag niet reageren.

De ingekomen stukken staan op een lijst die op de tafel van de griffier ter inzage ligt. Op die lijst heb ik voorstellen gedaan over de wijze van behandeling. Als aan het einde van de vergadering daartegen geen bezwaren zijn ingekomen, neem ik aan dat de Kamer zich met de voorstellen heeft verenigd.

Regeling van werkzaamheden

De **voorzitter**: Ik stel u op verzoek van de minister van Buitenlandse Zaken voor, wetsvoorstel 28871 (Uitbreiding NAVO) van de agenda voor deze week af te voeren, omdat de minister van Buitenlandse Zaken plotseling dringende verplichtingen heeft in het buitenland in verband met een donorconferentie over Irak. Hij moet daar eerder zijn dan oorspronkelijk was voorzien. Dit

wordt uiteraard ook met de woordvoerders gecommuniceerd.

Overeenkomstig het voorstel van de voorzitter wordt besloten.

De **voorzitter**: Het woord is aan de heer Vendrik.

De heer **Vendrik** (GroenLinks): De minister-president zei gisteren in de Eerste Kamer: "Afspraken uit het Najaarsakkoord hebben als resultaat dat zwakke groepen verder zullen worden ontzien. De mensen met een inkomen aan de onderkant gaan er in het generieke koopkrachtbeeld voor 2004 niet meer op achteruit. Mensen met een bovenmodaal inkomen gaan daarentegen ongeveer 1% aan koopkracht inleveren. Dat is de uitkomst van vorige week."

Voorzitter. Via u vraag ik het kabinet om snel helderheid te verschaffen. De minister-president heeft dus kennelijk inzichten in de koopkrachteffecten van het sociaal akkoord dat vorige week is gesloten. Volgens mijn fractie zijn deze inzichten tegengesteld aan de effecten zoals wij die zien. Voor een goede bespreking van het sociaal akkoord vanavond zou het zeer, zeer wenselijk zijn dat wij van het kabinet op papier de koopkrachteffecten van het vorige week afgesloten akkoord krijgen.

Mag ik mijn verzoek aan het kabinet als volgt verbijzonderen? Wij willen graag een onderscheid tussen werknemers en uitkeringsgerechtigden, een onderscheid tussen werknemers in de collectieve sector en werknemers in de marktsector en een nader beeld van het kabinet van de speciale aandacht voor mensen die sterk getroffen worden door de maatregelen in de zorg en die een bijdrage krijgen via een tegemoetkoming, zoals bijvoorbeeld mensen met een chronische ziekte.

De vraag die hierbij aan de orde is en waarvan ik aanneem dat het kabinet die ook snel kan beantwoorden, is of er straks inderdaad nog steeds sprake is van een marge van 0% en min 1%, zoals de premier gisteravond in de Eerste Kamer heeft bevestigd. Het zou buitengewoon gediensig zijn als deze brief ons uiterlijk om een uur of zeven vanavond bereikt; het mag ook per e-mail.

De **voorzitter**: Ik stel voor, het stenogram van dit deel van de

Voorzitter

vergadering per omgaande en wellicht ook per e-mail door te geleiden naar het kabinet, in het bijzonder naar de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

Daartoe wordt besloten.

Aan de orde is de voortzetting van de behandeling van:

- **het wetsvoorstel Vaststelling van de begrotingsstaat van het Ministerie van Defensie (X) voor het jaar 2004 (29200-X).**

(Zie vergadering van 21 oktober 2003.)

De algemene beraadslaging wordt hervat.

□

Minister **Kamp**: Voorzitter. Via u wil ik graag de woordvoerders danken voor hun inbreng. De eerste termijn van de Kamer bij deze begrotingsbehandeling was bijzonder kort. Mevrouw Van Velzen heeft het zelfs in enkele minuten kunnen doen na haar uitgebreide beschouwing van maandag. Dat neemt niet weg dat het voor de defensieorganisatie bijzonder positieve beschouwingen geweest. De defensieorganisatie had dat ook nodig. Wij hebben immers te maken met omstandigheden die met zich brengen dat 12.000 medewerkers van Defensie te horen krijgen dat er voor hen geen plek is in de toekomstige defensieorganisatie. Dat komt natuurlijk keihard aan in iedere organisatie en dat komt in het bijzonder hard aan in de defensieorganisatie, waar mensen met hart en ziel en met man en macht werken aan een product. Dat doen ze in een omgeving die ze gevormd hebben, waar ze achter staan en die ze belangrijk vinden. Als je dan zo'n boodschap krijgt, komt dat keihard aan, bij hen en bij de hele organisatie, maar natuurlijk het meest bij degenen waarom het gaat. Het leed concentreert zich op dit moment in Ede, Soesterberg, Valkenburg, Twenthe en Seedorf.

De achtergrond van wat er op dit moment gebeurt, waardoor de defensieorganisatie in de problemen is gekomen, is dat de afgelopen tien jaar het kostenniveau in ons land is gestegen, ook dat van defensie. Ieder jaar was er inflatie en een loonontwikkeling die daar nog overheen

ging. Dat betekende een voortdurende stijging van het kostenniveau voor defensie, maar het budget voor defensie bleef gelijk of ging zelfs naar beneden. Er was dus sprake van een toenemende spanning tussen de uitgaven die wij moesten doen en de inkomsten die wij hadden. Men heeft binnen de defensieorganisatie jarenlang met man en macht geprobeerd, met volle overtuiging, die defensieorganisatie en al die onderdelen van die organisatie in stand te houden. Eigenlijk ging dat de laatste jaren niet meer. Je zag de laatste jaren dat dat ten koste van de organisatie als geheel ging, want men slaagde er niet meer in om de exploitatiebudgetten behoorlijk op niveau te houden en om voldoende te blijven investeren. Ik heb de Kamer al verteld dat zonder maatregelen het investeringsniveau dreigde af te zakken tot 15%. Daarmee zou de bijl gezet worden aan de wortels van de defensieorganisatie. Daarom waren de staatssecretaris en ik er absoluut van overtuigd dat wij dit niet mochten laten gebeuren. Wij moesten hier ingrijpen en wij moesten u een sluitend plan voorleggen, dat deze ontwikkeling zou keren.

De staatssecretaris en ik hebben dat gedaan door alle gecumuleerde bezuinigingen die wij hebben kunnen opsporen, in te vullen met concrete, structurele maatregelen. Wij hebben wat betreft de doelmatigheid gedaan wat er maar mogelijk was. Wij hebben defensiestaven samengevoegd, gekeken waar de overhead verminderd kon worden en waar aparte onderdelen binnen de defensieorganisatie samengevoegd konden worden om te bereiken dat men op lagere kosten uit zou komen en wij zoveel mogelijk geld zouden kunnen besparen. Daarmee kwamen wij er echter niet. Die doelmatigheidswinst kan geboekt worden, hoewel het ons de komende jaren nog heel veel werk zal kosten om dat allemaal te realiseren, maar wij moesten ook in de omvang van de organisatie terug. Daar hebben wij keuzes voor gemaakt en die hebben wij aan de Kamer voorgelegd. Wij hebben moeten voorstellen het aantal gemechaniseerde brigades van de landmacht – waar de heer Van Baalen gisteren en maandag warme woorden aan heeft gewijd – terug te brengen van drie naar twee, Seedorf te sluiten en het aantal bases voor jachtvliegtuigen terug te brengen van

drie naar twee, het aantal helikopterbases terug te brengen van twee naar één en om de Orions uit de lucht te nemen en Valkenburg te sluiten. Die voorstellen hebben wij gedaan.

Daardoor kunnen wij aan de Kamer een begroting voor het jaar 2004 en een meerjarenplanning voorleggen, waarbij het budget, de omvang van de organisatie en de structurele uitgaven van de organisatie structureel met elkaar in evenwicht zijn gebracht. Wij bieden de Kamer dus niet iets aan waar spanning in zit en waar het op veel plaatsen mis kan gaan, wat als een soort wolk boven de organisatie drijft, omdat er een probleem is dat nog opgelost moet worden. Nee, wij hebben de zaak op orde gebracht en wij bieden de Kamer een samenhangend geheel aan. Dat is ook de reden dat de staatssecretaris en ik dat met zoveel hartstocht hebben verdedigd. Wij denken namelijk dat wij hiermee voor defensie een goede zaak doen. Wij zijn er trots op dat wij als defensieorganisatie uiteindelijk een plan hebben kunnen presenteren waarbij alles op orde is gebracht, alles in evenwicht is gebracht, de omvang van de organisatie terug is gebracht, maar de slagkracht van de organisatie niet is aangetast.

Het woord "slagkracht" zal ik nog een paar keer gebruiken vanmiddag. Dat doe ik niet omdat ik het zo leuk vind om te slaan, integendeel, en niet omdat ik het zo stoer vind om veel slagkracht te hebben, maar omdat dat het product van de defensieorganisatie is. Wij zijn een militaire organisatie. Wij leveren een militair product, waarmee wij de veiligheid van het Nederlandse grondgebied kunnen garanderen door in de NAVO samen te werken. Wij leveren een militair product waarmee wij crises in de wereld kunnen helpen beheersen en waarmee wij ook op het gebied van ontwikkelingssamenwerking veel belangrijk voorwerk kunnen doen, waar door de mensen in de betrokken gebieden op lange termijn van geprofiteerd kan worden. Die slagkracht van de Nederlandse krijgsmacht is voor ons essentieel. Als wij die overind kunnen houden, houden wij immers het product van de defensieorganisatie overeind en weet de Kamer dat iedere euro van het grote budget dat wij van de Kamer krijgen – op dit moment nog 7 mld per jaar – goed besteed wordt